

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ганета Минкова Минкова, СУ „Св. Климент Охридски“

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“

по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление 3.7 Администрация и управление (Регионално развитие)

Автор: проф. д-р Климент Минев Найденов

Тема: Географски детерминанти на обществената и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие

1. Общо описание на представените материали

Със заповед Заповед РД-38-39/19.01.2024г. на Ректора на СУ “Св. Климент Охридски” съм определена за член на Научното жури в процедурата за защита на дисертационен труд “Географски детерминанти на обществената и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие“ за придобиване на научна степен „доктор на науките“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление, 3.7 Администрация и управление, научна специалност „Регионално развитие“. Професор Найденов е представил комплект документи във връзка с процедурата за присъждане на научна степен „доктор на науките“. Приложените документи отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

2. Кратки биографични данни

Професор Климент Найденов е роден на 8 февруари 1977 г. в гр. Добрич. Завършва ЕГ „Гео Милев“ през 1996 г., а през 2001 г. – специалност „Икономическа

география – география на населението и селищата“ в Геолого-географски факултет (ГГФ) на Софийския университет, като специализира две години „Международни отношения“ в същия университет. В периода 2001-2002 г. отбива военната си служба във Военноморските сили на Република България. Придобива втора магистратура по „Икономика и управление на туризма“, а през 2012 г. защитава дисертация на тема „Демографската политика на Република България – фактор за устойчиво развитие“ в професионално направление 4.4. „Науки за Земята“ (География на населението и селищата – Регионална демография). Последователно заема длъжностите хоноруван преподавател (2002), асистент (2005), старши асистент (2007), главен асистент (2010), доцент (2016) и професор (2021). От 2016 до 2019 г. е ръководител на Катедра „Регионално развитие“, а от 2019 г. – декан на Геолого-географски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Член е на Академичния съвет на СУ „Св. Климент Охридски“ – през 2004-2007 г. като докторант, а през 2019-2023 г. като декан на ГГФ.

3. Актуалност на тематиката

Темата „Географски детерминанти на социалната и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие“ е изключително актуална днес. Той подчертава значението на географските фактори при формирането на социални и културни взаимодействия и тяхното влияние върху межкултурната комуникация. Тази тема е от решаващо значение за разработването на стратегии за устойчиво развитие, които зачитат културните и регионални особености в един глобализиращ се свят, насърчавайки по-задълбочено разбиране на мултикултурните взаимодействия и насърчавайки културния обмен и взаимното уважение. Научният труд, представен с настоящата дисертация, е значим и актуален принос към разбирането на комплексните взаимовръзки между географията и обществено-културната динамика в рамките на регионални и глобални контексти. Изследването успешно обосновава тезата, че географските фактори играят ключова роля в формирането на културни идентичности, обществени практики и комуникационни модели, които от своя страна влияят на процесите на устойчиво развитие. Следва да се отбележи и фактът, че в нашата страна са малко географските изследвания, посветени на тази тематика. Следователно има възможност за поставяне на нови научни задачи в избраната тематика, което прави труда безспорно актуален.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертацията е структурирана по начин, който позволява задълбочено разглеждане на различни регионални дискурси и тяхната роля в межкултурната комуникация. Въведението ефективно очертава обхвата на изследването и неговата важност за научната общност и практиката. Теоретичният обзор е подробен, като се основава на широк спектър от литературни източници, което допринася за обогатяването на научния дискурс в областта.

Дисертационният труд е с общ обем 726 страници. Освен основния текст, работата включва 28 карти, списък със 475 литературни източници предимно на английски език. Препратките под линия са 453. В структурно отношение трудът включва въведение, три глави и заключение. Структурата на труда е балансирана и отговаря на изискванията, установени от практиката по отношение съдържанието на една дисертация.

Във въведението авторът пише своите доводи за това, че темата е интердисциплинарна, интегрираща концепции от няколко академични области, за да създаде цялостно разбиране за това как географията влияе върху социалните и културни взаимодействия и устойчивото развитие. Тук той определя актуалността на темата, научното и практическо значение на темата, обект, предмет, цел, задачи. Основната хипотеза на дисертация е, че географските характеристики на даден регион (като неговия климат, топография, природни ресурси и относително местоположение) значително влияят върху неговата социална и културна динамика, която от своя страна оформя регионалните дискурси в межкултурната комуникация. Тези влияния са от решаващо значение за разбирането и прилагането на стратегии за устойчиво развитие в различни регионални контексти. Основна хипотеза е подкрепена от няколко подхипотези, а именно: подхипотеза за културната динамика, подхипотеза за стратегиите за устойчиво развитие, подхипотеза за устойчивост и адаптация, подхипотеза за глобална срещу местна динамика. Методологията на изследването е адекватно подбрана и приложена, което гарантира валидността и надеждността на получените резултати. Авторът успешно използва комбинация от качествени и количествени методи, включително анализ на кейс-стъдита, интервюта и статистически анализи, за да идентифицира и анализира географските детерминанти на културната и обществената динамика. Дисертацията притежава както новост, така и достоверност, и както при всяка изследователска тема идва с определени ограничения. Направен е и кратък литературен обзор.

В първа глава „Географската наука, географските закони и отражението им върху развитието на общество, културата, устойчивото развитие и индекса на зеления растеж“ авторът прави анализ на географски закони и влиянието им върху обществото, културата и устойчивото развитие. Разгледани са основните географски фактори, оказващи влияние върху обществото и културата, като са изследвани взаимовръзките между физическата география и моделите на заселване; културните адаптации към околната среда; земеделие и хранителна култура; търговски пътища и икономическо развитие; културно разпространение и миграция; природни бедствия и устойчивост на обществото; политическа география и граници; технологичен напредък и географска достъпност; екологична устойчивост и културни практики; опазване на биоразнообразието. По-нататък е разгледано влияние на географията, обществото и културата върху индексът на зеления растеж. Интерес представлява анализа на географски закони и влиянието им върху обществото, културата и устойчивото развитие. Разгледани са първи географски закон на Тоблер и неговото влияние върху обществото, културата и устойчивото развитие. По същия начин са разгледани втори географски закон на Тоблер и принципът на пространствената хетерогенност.

Във втора глава озаглавена „Анализ на межкултурните различия в света (по примера на 78 държави и тяхната бизнес култура)“, в контекста на устойчивото развитие, е изключително важен анализът на межкултурните различия в света. Разбирането на културните различия е от решаващо значение за насърчаване на ефективно международно сътрудничество. Чрез анализ на бизнес културата в 78 държави, авторът се стреми да внуши, че познаването на тези межкултурни различия е от решаващо значение за бизнеса, за да управлява ефективно рисковете и да спазва местните закони и стандарти за околната среда. Анализът на межкултурните бизнес различия е жизненоважен за екологичното поведение, тъй като позволява на бизнеса да работи по-ефективно и устойчиво в различни културни условия. Той подобрява способността им да се ангажират с различни заинтересовани страни, да спазват различни разпоредби, да насърчават иновациите и да насърчават устойчиви практики в световен мащаб. По този начин се прави плавен преход към следващата глава и културните дименсии на Хофстеде.

В третата глава озаглавена „Регионални дискурси при межкултурните бизнес комуникации в контекста на устойчивото развитие и екологичното поведение“, която се явява и основна за дисертационни труд, на първо място са разгледани културните дименсии на Хофстеде. В главата се прави опит за да се анализират ефектите на културните измерения на Хофстеде върху про-екологичното поведение и как бизнес

културата влияе върху екологично съзнателното поведение и оттам и върху целите за устойчиво развитие. За всяка една от дименсиите е направен и регионален анализ по континенти. Авторът предлага своя оригинален прочит на Целите за устойчиво развитие на ООН в контекста на межкултурната комуникация и екологичното поведение, въпреки че темата за устойчивото развитие е обсъждана многократно и тези цели са универсален призив за действие, приет от всички държави - членки на ООН, през 2015 г., за да се сложи край на бедността, да се опази планетата и да се гарантира, че до 2030 г. всички хора ще се радват на мир и просперитет. Съгласни сме с автора, че връзката между 17-те цели за устойчиво развитие (ЦУР), географията и екологичното поведение е динамична и многостранна, отразяваща как взаимодействията човек-околна среда се оформят от географски фактори и как тези взаимодействия на свой ред влияят върху резултатите от устойчивостта. Отново в общ и след това в регионален контекст са разгледани влиянието на межкултурните бизнес комуникации за изпълнението на всяка една от целите за устойчиво развитие. След това спазвайки отново регионалния принцип е разгледано влиянието и на межкултурните бизнес комуникации за изпълнението на Индекса за зелен растеж. По същество Индексът за зелен растеж е инструмент, който помага за измерване и насочване на напредъка към постигане на ЦУР. Той предоставя рамка за разбиране как икономическите политики и практики могат да бъдат приведени в съответствие с устойчивостта на околната среда и социалното приобщаване, отразявайки холистичния и взаимосвързан характер на ЦУР.

В обширното заключение авторът отново налага своята теза, че географската наука играе критична роля за постигането на Целите за устойчиво развитие поради цялостния си подход към разбирането и управлението на околната среда на Земята и човешките общества. Също така той не без основание твърди, че географската наука играе решаваща роля в публичната администрация и обществото също поради няколко причини.

5. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Авторът посочва 10 приноса, с които сме съгласни, въпреки че могат да се редуцират до 6-7.

1. Подобряване на разбирането на географското влияние върху културата.
2. Проучването допринася за теоретичния напредък в културната география и културните изследвания, като изследва как географските контексти оформят културната идентичност и социалната динамика.

3. Използван е интердисциплинарен подход, съчетаващ методи от географията, социологията, икономика, антропологията, комуникационните изследвания и науки за земята. Това насърчава разработването на иновативни изследователски методологии, които могат да бъдат приложени в други интердисциплинарни изследвания.
4. Принос към практиките за устойчиво развитие.
5. Констатациите допринасят за областта на межкултурната комуникация, като илюстрират как географските детерминанти влияят върху стиловете на комуникация между културите.
6. Проучването предлага емпирични данни и теоретични постановки, които могат да информират обществената политика и планиране, особено в области, свързани с градското развитие, опазването на културата, опазването на околната среда и социалното сближаване.
7. Чрез анализиране как географската наука влияе върху социалната и културната динамика, изследването допринася за разбирането как различните общности възприемат, реагират и се адаптират към изменението на климата, което е жизненоважно за разработването на ефективни стратегии за устойчивост на климата.
8. В един глобализиран свят разбирането на географските детерминанти на социалната и културната динамика е от ключово значение за насърчаване на положителни глобални и местни културни взаимодействия. Това изследване допринася за по-цялостно разбиране на глобалната взаимосвързаност и културното многообразие.
9. Образователния принос.
10. В контекста на международен бизнес и глобално сътрудничество, изследването предоставя ценна информация за управлението и работата в културно различни екипи.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Основните препоръки са две – намаляване на обема на труда, тъй като могат да се съкратят някои текстове и втората – чисто техническо по-добро оформяне.

Въпрос: Можете ли да направите връзка между географията и екологичното право и по-конкретно как географията влияе върху регионалните му особености?

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е представила седем статии по темата на дисертационния труд, както следва:

1. Найденов Кл., Д. Атанасов, Картиране на измеренията на Хофстеде и влиянието им над екологичното поведение, Конференция „География и регионално развитие, Созопол, 2023 г.
2. Naydenov Kl., BULGARIAN CASE STUDIES IN IMPROVING URBAN AIR QUALITY, International Multidisciplinary Scientific GeoConference Surveying Geology and Mining Ecology Management, SGEM, 2022, pages:287-294, ISSN (online):13142704, doi:10.5593/sgem2022/4.1/s19.37, Ref, SCOPUS, SJR (- 2022)
3. Naydenov Kl., GEOPARKS AS A BASIS FOR THE INTEGRATED CONSERVATION OF ECOSYSTEMS, CULTURAL HERITAGE, AND DEVELOPMENT OF ECOTOURISM, International Multidisciplinary Scientific GeoConference Surveying Geology and Mining Ecology Management, SGEM, 2022, ISSN (online):13142704, doi:10.5593/sgem2022/5.1/s20.026, Ref, SCOPUS, SJR (- 2022)
4. Naydenov Kl., D. Atanasov, Green city—future sustainable development and smart growth, Proceedings of the International conference “InterCarto. InterGIS”, issue:28, 2022, ISSN (print):2414-9179, ISSN (online):2414-9209, doi:<https://doi.org/10.35595/2414-9179-2022-1-28-35-42>, Ref, SCOPUS, SJR (- 2022)
5. Naydenov Kl., GREEN COMPETITIVENESS AS A REGIONAL BUSINESS STRATEGY, 21st International Multidisciplinary Scientific GeoConference SGEM 2021, 2021, pages:131-138, ISSN (print):978-619-7603-28-6, ISSN (online):1314-2704, doi:10.5593/sgem2021/5.1/s20.031, Ref
6. Naydenov Kl., D. Atanasov, Circular economy and sustainable development in the EU — some aspects and trends, Proceedings of the International conference "InterCarto.InterGis", 26/1, 2020, pages:5-11, ISSN (print):2414-9179, ISSN (online):2414-9209 , Ref, др.
7. Naydenov Kl., SMART REGIONS – OPPORTUNITIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE FUTURE , Proceedings - International Scientific Conference GEOBALCANICA 2020, 2020, pages:565-

8. Автореферат

Авторефератът има общ обем от 129 страници и адекватно отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд. Авторефератът отговаря на изискванията, установени от практиката, като съдържа основните резултати, постигнати в дисертационния труд, въпреки, че обемът му е голям.

9. Лично участие на докторанта

От цялостното изложение личи личното участие на докторантът в проведеното дисертационно изследване. Считаю, че формулираните приноси и получени резултати са негова лична заслуга.

10. Лични впечатления

Имам лични впечатления от автора, с който работя в една катедра. Той е високоотговорен, инициативен и мотивиран да работи в областта на науката.

11. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Считаю, че представеният дисертационен труд заслужава да бъде оценен по достойнство. Настоящият труд е полезен и за студентите. След известна редакция, препоръчвам и считаю, че трудът може да бъде публикуван в две монографии.

Заклучение

Дисертационният труд “ Географски детерминанти на обществената и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие“ с автор Климент Минев Найденов съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Резултатите от изследването предоставят ценни приноси относно влиянието на географските фактори върху межкултурната комуникация и

обществената динамика, подчертавайки специфични регионални особености и техния принос към устойчивото развитие. Заключениевата част на дисертацията ефективно интегрира основните находки и предлага практически препоръки за политики и стратегии, насочени към оптимизиране на межкултурната комуникация и подпомагане на устойчивото развитие в различни географски контексти. Това подчертава приложната стойност на изследването и неговия потенциал да влияе на разработването на ефективни стратегии за управление на културните и обществените процеси. Като цяло, дисертацията представлява значителен принос към научните познания в областта на географията, културните и обществените науки, и предлага солидна основа за бъдещи изследвания. Нейната актуалност, дълбочина на анализа и принос към разбирането на сложните взаимодействия между географията и обществената динамика я правят ценен ресурс за академичната общност и политиката за устойчиво развитие. Авторът демонстрира висока степен на аналитичност и критично мислене при интерпретацията на данните и формулирането на заключения. Дисертационният труд показва, че Климент Минев Найденов притежава необходимите теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното научно изследване въз основа на рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат и други публикации, както и поради постигнатите резултати и приноси.

Предлагам на почитаемото Научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“ на Климент Минев Найденов по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, в професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност „Регионално развитие“.

проф. д-р Ганета Минкова Минкова

22.02.2024